

NÓGRÁDI LAPOK ES HONTI HIRADÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI S KÖZGAZDÁSZATI HETILAP.

Előfizetési ár:

Egyre évre 6 frt. Fél évre 3 frt. Negyed évre 1 frt 50 kr.
Egyre évre 6 frt. Fél évre 3 frt. Negyed évre 1 frt 50 kr.

Előfizethető csupán a kiadónálban lehet B-Gyarmaton.

Előfizetési pénzek, reklamációk és hirdetések a kiadónálban
intézendők.

A lap szellemi testere s a nyilatkozó vonatkozó minden közle-
mények a szerkesztőhöz küldendők.

Hirdetési díja: három sorban hetente 5 kr. — Nagyobb és
többnapos hirdetések jutányosan csökkenthetők.
Bélyeg minden betétetért 20 kr.

Nyilatkozó garancia: 20 kr.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

A „NÓGRÁDI LAPOK”

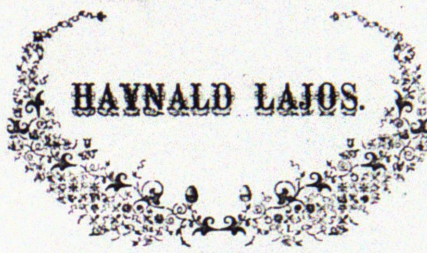
1889-İK ÉVFOLYAMÁRA.

Egyre évre 6 frt — kr.
Fél évre 3 frt — kr.
Negyed évre 1 frt 50 kr.
Egy hónapra — frt 50 kr.

Az előfizetési pénzek egyedül a kiadóhoz czímelve
— legcélszerűbben postautalvánnyal — a nyomtatandó
példányok s pontos számküldés tekintetéből, mielőbb be-
küldendők.

KÉK LASZLÓ,
kiadó és lapfeljuttató.

HORVÁTH DÁNÓ,
felelős szerkesztő.

Néhány éve annak, hogy a szécsényi nagy
vendéglőben volt szerencsém találkozni Szentaghi
Pál kegyelmes úrral, közéletünk eme kimagasló
alakjával. Akkor még nem volt kegyelmes úr.
Együtt ebédeltünk. Az egyszerű de elég izletes
ebéd mellett jól esett szellemes megjegyzéseit
hallanom. A többiek között azt is mondta, hogy
Szécsény városa két nagy dolgról nevezetes,
az egyik az, hogy itt született Haynald Lajos,
a másik az, hogy itt lakott Pulszky Ferencz.
En erre csakhamar megjegyeztem, hogy nem
két, de három dolgról híres a város, mert
Haynald Lajos itteni születésén, s Pulszky Fe-
rencz itteni tartózkodásán kívül van még egy,
ami Szécsény városát híressé tette, s ez az, hogy
egy szeptemberi szép reggelen itt született
Szentaghi Pál is.

A kegyelmes úr mosolygott s lutheránus
ember léttére Haynaldot magasztalta előttem.

A mély tudomány, nagy műveltség, finom
modorú főpap egyike azon nagy hazánkfainak,
akik életök minden szakát a közjóknak és a ha-
záknak szentelték. Ezt bizonyította be Haynald
Lajos, a rajongásig szeretett kalocsai bíboros
érsek, kire Nógrád vármegye mindenkor büszke
volt.

Haynald Lajos 1816-ban született Szécsény-
ben. Most október 15-én mult el annak 50 éve,
hogy a szép növésű, kedves arcú és már akkor
is nagy késztültségű fiatal klerikust felszentelték
a történelmi emlékü Bakács templom vörös
márvány boltíve alatt.

Ezen ma vasárnap (október hó 20-án) mult
el ötven esztendeje, hogy Haynald Lajos szülői-
nek szécsényi szerény házában szülőközsége
templomában először mutatta be az Úrnak ál-
dozatát. Ezen örömműnny fényét atyjának ka-
ráját: Jekelfalussy Vincze, rimézi plebánus ké-
sőbb szécsi és székesfehérvári püspök kitűnő
szónoklattal emelte.

Egy rövid vezérezék kerete nem ölelhet fel
egész élettörténetet, s csak rövidre kell szorít-
koznunk ennek előadásával.

Haynald élettörténete dióhéjba szorítva kö-
vetkező:

Haynald Lajos 1816-ban született. Atyja
Haynald István volt, aki a vármegyét is szol-
gálta, azonban Forgách József gróf kamarás
megbízása folytán a gróf flait, majd unokáit
nevelte. A gróf fiakkal együtt növekedett a kis
Lajos is. Tízemérvé éves volt, mikor a pozsonyi
Szent Imréről ezimzett papnövekedésben a
Terevándút először felölti és Rudnay primás ke-
zeiből a tonzurát és kisebb rendeket felvette.
Később Pesten, aztán Bécsben a Pázmáneum-

ban tanult, hol először ismerkedett meg Simor
János herceggel. Egy évi káplánko-
dás és 4 évi tanárság után Kopácsy primás a
29 éves Haynaldot titkárává nevezte ki. Előné-
retele igen gyors volt. Alig érte el harmincz-
ötödik évét, midőn Magyarország főpapjainak
illustis testületébe lépett, s kinevezetett Kovács
Miklós helyére erdélyi püspöknek. Igaz, hogy
hűséget tanúsított a dynastiá iránt a szabadság-
harc alatt, és habár ezt a dynastia fel is akarta
használni, de ő erőlyesen visszautasított minden
beavatkozást, a mi a püspöki és főtanfelügyelői
jogkörbe vágott. Hazafiságának legnagyobb bi-
zonyítéka az, hogy 1861. febr. 11-én tartott
gyulafehérvári conferentián a jogfolytonosság
és az unió mellett foglalt állást. Hazafiságát
erősen manifestálta a pesti országgyűlésen, mi-
kor is egy monumentális beszédben az abszolút
kormány ellen szólalt fel. Az aig Scitovszky
János herceggel szemben szemében
rizta meg ekkor egykori udvari papjának ke-
zét, mondván: „Fiam, igen helyesen és igen
szépen beszéltél.” Az abszolút kormány elleni
engedetlensége miatt erdélyi püspöki állásától
felmentetett. Innen aztán elköltözött az örök
városba, Rómába, hol IX. Pius pápa oldala
mellett tagja volt a rendkívüli ügyek congrega-
ciójának s bizalmas tanácsadója volt harmad-
félvevén-át a pápának.

Meggyőződését Rómában sem vetette alá a
pápa akaratának, mert azok vezére lett, kik az
infallibilitás dogmáját elleneztek. Ezzel elvesze-
tette IX. Pius pápa rokonszenvét és bizalmát;
azonban IX. Pius halála után XIII. Leo pápa
a mellőzést megokálván, Haynaldot csakhamar
felvette a bibornoki testületbe.

Haynald Lajos 1867-ben nevezetett ki ka-
locsai érsekké, s azóta egyházmegyéjét rendbe
hozván, huszonkét év alatt a róm. kath. egy-
ház és az ország érdekeit mindig szíván viselte.
Módorós természete s fenkölt műveltsége és szel-
lemisége első helyet biztosítottak neki a dele-
gatiókban is, melyekben több ízben gloriólt.

De minden Demosthenesnél szebben be-
szél a tett.

Haynald bíboros érsek egyházi, tanügyi, tu-
dományos irodalmi művészeti és humanus czé-
lokra jövedelméiből aránylag igen nagy áldoza-
tokat hozott. Már mint erdélyi püspök 13 év
alatt 394,897 forint adott a fentebb elősorolt in-
tézményekre. Kalocsai érsekségének 22 évi fo-
lyamán 4,209,730 forint osztott ki.

Az áldozatkész főpap ott, 15-ki arany-
miséje emlékére, újabb nagyszertű alapítványokat
létesített és pedig a kalocsai érseki megye egyházi
és iskolai céljaira szolgáló Haynald-alapra
236,000, a zombori árvaházra 80,000, a bácsi
és bajai leányiskolára 20,000, az édes anyja
emlékére alapított szécsényi kör és árvaházra
15,000, a kalocsai csillagtára 15,000 forintnyi
összeget adott. Előbb látható, hogy Haynald La-
jos közéletre tett adakozásai tetéztek az 5 mil-
liót. E fejedelmi összegen a magyar tudomá-
nyos akadémia, a magyar nemzeti és az erdélyi
muzeum, a zeneművészeti akadémia mintegy
227,293 forinttal szerepelnek, ide nem számítva
a bíbornok európai hírű botanikus gyűjteményét és
szakkönyvtárát, melyet a nemzeti múzeumnak
ajándékozott.

A jubileum alkalmával a közjó iránt anny-
i áldozatot hozó bíboros főpapot O felsége
Első Ferencz József apostoli ki-
rályunk igazán szép és megható szavakkal
táviratilag ödvözlölte. — Gr. Csáky Albin
vallás és közoktatási miniszterünk szintén igen
hatásos üdvözlőlevel mezenetett Haynaldhoz. Meg-
hát volt a pápa üdvözlő irata is. — Simor
János herceggel szemben szemében
rizta meg ekkor egykori udvari papjának ke-
zét, mondván: „Fiam, igen helyesen és igen
szépen beszéltél.” Az abszolút kormány elleni
engedetlensége miatt erdélyi püspöki állásától
felmentetett. Innen aztán elköltözött az örök
városba, Rómába, hol IX. Pius pápa oldala
mellett tagja volt a rendkívüli ügyek congrega-
ciójának s bizalmas tanácsadója volt harmad-
félvevén-át a pápának.

lézte öreg barátjához Haynaldhoz, aki egyházát
szereti, de hazáját még jobban szereti.

Isten éltesse ezért a kitűnő magyar bíbo-
ros főpapot még soká, az emberi kor legvégéig
határáig!

Közigazgatási bizottsági ülés.

(október hó 15-én.)

Elnök: Gr. Degefeld Lajos főispán a megjelentek
szávélyes üdvözlése után bejelenté, hogy Szentaghi Pál
Huszár István, br. Rozner Ervin, Beniczky Árpád és
Török Zoltán bizottsági tag urak elmaradásukat kimen-
ték. A jegyzőkönyv hitelesítésre felkérték: Pajor Ist-
ván és Fáy Árpád urak.

Alispáni jelentés.

Scitovszky János alispán bejelenté, hogy szabád-
ság ideje leteltén, hivatalát október 1-én elfoglalta s
első dolga volt a hivatalokat megvizsgálni, hol azon-
ban minden rendben talált. Szécsényben a roneszó
torokból járványként uralkodván, a gyermekek között
nagyobb mérvű pusztításokat tett, sőt a járvány ott még
most is uralkodik. A helyszíne a főorvos és járási
orvost küldte ki a járvány okának tanulmányozására s
a járvány elhárítása céljából a szükséges orvosrendőri
intézkedések megtételére. Az állatorvosok szintén meg-
van rendeltetés alatt, hogy a kelpatás igazán ártalmat
között a száj és körülfajás nagyobb mérvben uralkodik.
Az állatorvosok és hatóságok a legszigorúbb intézkedé-
sek megtételére utasították, mert ez igen károsan be-
telezheti gazdaságunkat, mikor a szarvas és vész ideje
bekövetkezik. A köztartozások, különösen pedig a köz-
munka helyettesítési szolgálatok, a jelentős költségek-
nek igen súlyos intézkedést emel ki, s ez a táncszalag-
nyak korlátozása. Ma már még van bel, hogy a telep-
különösen pedig a csészlés, táncszalagokban ne
vesztetne pénzt és idejét. Az alispán tehát meghagyta
az előjárásoknak, hogy táncszalagokra engedélyt —
csak a szokások töltésén adjanak. — A közbiztonsági
állapot — a jelentés szerint — kielégítő. — A muszini
járatlanul utaskasz munkát alá vétetvén, az a jövő
évi ápril hó 1-én elkezdül. — Elrendeltetett a mén-
összeírása is. — A természetben leforgatandó köz-
munka nem érvényesíthető valami nagy eredményre,
mert a kötelezettek a munkahelyről elszökölnek. Az
alispán tehát megint megkérte, hogy a munkahelyre
csendőreket állítottat fel. Bár szigorú intézkedések
vannak erre arra nézve, hogy a községi költségvetések
pontosan betartassanak, azok még most is rendtel-
lenül érkeznek be: az alispán itt megtegte a sürgé-
seket.

A jelentés tudomásul vételét követő Komjáthy An-
dorn kir. tanfelügyelő a Szécsényben uralkodó diffi-
dus járványra vonatkozólag előadja, hogy a járvány Szé-
csényben rettenetesen pusztít, s eddig 100 gyermekkel
több lett ezen járvány áldozata. Emiatt kérelmezte érte
magat, hogy Szécsényben az iskolákat bezárassa. Kéri
ezen intézkedések jóváhagyását s egyzersmind utasítást
kér arra, hogy az iskolákat mikor nyissa meg?

Az alispán erre válaszólag kijelenti, hogy az
iskolák csak akkor nyithatók meg, ha a járvány el-
mulda hatóságilag constatatott; egyzersmind előadja
az alispán, hogy Szécsényben a járvány megsemmisítése
végül többletlenkedő intézkedések voltaként teendők. Ezek
közé tartoznak a Szécsényi palat szabályozása a zsidó
parlort, izraelita templom mellett ördög árok kitű-
sítése, a járvány tartama alatt napközben felállítás
sib., stb. E tárgyban az intézkedéseket megfogja tenni.
Az ördög árok illetőleg Szécsény város képviselő tes-
tületé utasítva lesz, hogy az arókitűzés terével és költ-
ségvetéssel közzéte el s terjeszse fel az alispánhoz.

Kaeskovics Gyula főorvos ur a többiek közt azt
jegyzi meg, hogy Komjáthy ur adatai túlzottak. Mert
eddig csak 69 betegséji eset fordult elő, melyből a
halálozási szám csak 43 és nem száz.

Komjáthy ur fagyaszkodik az általa kitűtetett
számhoz. Ami tessék megemlíteni a temetőt! Az is nagy
baj, hogy a járványos házból a többi egészséges gyer-
meket nem távolították el s a temetőt szűk érve
nem utasították. Volt eset, hogy egy anyá azt mondta
egy éves leánykájának: „csokold meg utódlá ravatal-
lon fekvő testvéredet!” A kis lány meglelte, s néhány
nap múlva a járvány áldozata lett.

Ezek folytán, tekintettel arra is, hogy a diffi-
dus helyen (B-Gyarmaton is) szedi áldozatait, a szol-
gálatok és egészségügyi közeg, úgy nemkülönben a
száj és körülfajás elhárítása céljából az állatorvosok
szigorúan utasították, hogy ébren legyenek s az öm-
térkedéseket a legerősebben tegyék meg.

Nemzeti ügyek.

Következő folyamodóknak: Tavir, Horvát, Demény,
Pszota, Galicz, Amos, Fodor, Csor, János, Mened,
Huszár, Varga, Teres, Banka, Sere, Horvác, Petrik,
Tóth, Tolmácsi és Balás körvénye pártolóság tegesze-
tik fel a honvédelmi miniszterhez; mag ellenben: Laszlo,
Meki és Göczy folyamodók kérvénye elutasított.

